

MAPA - Finland
Väkivaltatilanteiden Ehkäisy
ja
Turvallinen Hoito

**Management of Actual or
Potential Aggression**

MAPA-Finland Väki­valtatilanteiden Ehkäisy ja Turvallinen Hoito

- É Reaside Clinic, Birmingham v. 1987
- É Kellokosken sairaala v. 1995
 - ó systemaattinen koulutus v. 1999
- É Argh-Team v. 2001
 - ó sairaalat
 - ó ammattikorkeakoulut
- É Ensimmäinen kansallinen kouluttajakoulutus Suomessa v. 2005
 - ó Laurea AMK & Argh-Team
 - ó pääkouluttaja MSc Mark West (Director & MAPA Originator)
 - ó Dave Abolins (MAPA Trainer UK)
 - ó VETH, AHHA, HFR, HTFR
- MAPA Team Finland v. 2005
- É SOTE Henkilöturvallisuuden peruskurssi v. 2006
- É MAPA-Finland ry v. 2007

MAPA koulutuksen tavoitteena

É suunnitelmallisuuden lisääminen

É turvallisuuden lisääntyminen

- ó potilasturvallisuus

- ó henkilökunnan turvallisuus = työturvallisuus

É hoidollisuuden säilyminen

potilaan aggressiivisuuden kohtaamisessa.

Irtautumistaitojen käyttö

- É **ENNAKOI** ja pyri tunnistamaan mahdolliset **RISKIT** työympäristössäsi.
- É **TUNNISTA** uhka.
- É **IRTAUDU**. Poistu uhkaavasta tilanteesta aina, etenkin jos olet yksin
- É Huomioi **ETÄISYYS**, **TILA** ja **ASENTO**.
- É **AJATTELE**, **PUHU** ensin, **TOIMI** sitten.
- É Muista **LAILLISET** oikeudet toimia hyökkäystä vastaan, mutta myös **AMMATILLINEN** vastuu seurauksista.

MAPA ei ole

É Voimankäyttökoulutus

É Voiman näyttökoulutus

É Taistelulajikoulutus

É Kamppailulajikoulutus

É Vartijakoulutus

É Turvamieskoulutus

19.11.2014

Smedberg & Juuti

6

FYYSISEN VÄLIINTULON TAIDOT

É Irtaantumiset

ó sormet, ranteet, hiukset

ó vaatteet

ó pureminen

ó (potkut, lyönnit)

ó kuristus, niskalenkki

ó karhunsyleily

öJos olet tekemisissä väkivaltaisesti
käyttäytyvän henkilön kanssa -
yritä olla olematta väkivaltainen
takaisin.ö

Mark West ja David Abolins

De-eskalaatio

USKOMUKSET

öEihän meillä nyt mitään ihmeellistä voi tapahtua.ö

öKyllä virkavalta sitten hoitaa.ö

öVäkivalta ja epäasiallinen kohtelu kuuluu alalle.ö

öMeidän työpaikalla ei ole väkivallan uhkaa.ö

öVäkivaltaan ei voi varautua.ö

öAsiakastyössä ei joudu väkivallan kohteeksi, jos tekee työnsä hyvin.ö

öKyllä minä puhumalla selviän.ö

öVäkivaltaiselta henkilöltä pitää ottaa heti luulot pois, jottei hän luule hallitsevansa tilannetta.ö

öKohtalo kuljettaa kuin tuuli laivaa.ö

TOSIASIAT

É Potilastyössä ei voi koskaan olla täysin varma, ettei kohtaakaan uhkaavaa tai väkivaltaista ihmistä.

É Hoitaja vaikuttaa omalla toiminnallaan potilaiden käyttäytymiseen

UHKATILANTEIDEN TUNNISTAMINEN

Tyypillisiä tilanteita ovat:

- Näkemuserot, ristiriidat ja erimielisyydet
- Asiakkaalle kohdistetut rajoitukset ja kiellot
- Päihtynyt tai sairas asiakas

HUOMIOIDEN TEKEMINEN

- É Onko henkilö kiihtynyt tai stressaantunut?
- É Onko henkilö päihteiden vaikutuksen alaisena?
- É Onko henkilöllä terveydellisiä syitä aggressiiviseen käyttäytymiseen?
- É Onko henkilö aikaisemmin käyttäytynyt väkivaltaisesti? uhkaillut?
- É Olenko ollut huolissani turvallisuudestani henkilön kanssa tekemisissäni ollessani?
- É Kokeeko henkilö väkivaltaisen käyttäytymisen palkitsevana?
- É Poikkeaaako henkilön käytös ja viestintä hänelle yleensä tavanomaisesta?
- É Joudunko rajoittamaan henkilön oikeuksia?
- É Näkyykö henkilössä tyypillisiä kiihtyneisyyden merkkejä?
- É Onko henkilö sijoitettuna asianmukaiselle osastolle?

RISKIÄ LISÄÄVÄT

É Alkoholin, lääkkeiden ja huumeiden käyttö

É Aiemmat väkivallanteot

É Psykoottisuus

É Persoonallisuushäiriöt

É Fyysinen sairaus

É Äärimmäiset turhautumistilat ja
elämänkriisit

ÄRSYTYSKYNNYSTÄ VOI MADALTAA

- É Odottaminen tai jonotus
- É Epätietoisuus
- É Kylmyys, kuumuus, veto, tunkkaisuus
- É Melu tai äänettömyys
- É Hämäryys tai liiallinen valaistus
- É Hälinä, liikehdintä tai rauhattomuus
- É Ahtaus tai tungos
- É Seisominen
- É Nälkä

HENKILÖKOHTAINEN REVIIRI

É Intiimietäisyys 0 ó 50 cm (perhe)

É Persoonallinen etäisyys 0,5 ó 1,5 m
(ystävät)

É Sosiaalinen etäisyys 1,5 m →
(vieraat ihmiset)

HENKILÖKOHTAINEN REVIIRI

É Kulttuuriset tekijät tai psyykkinen sairaus voivat moninkertaistaa reviirin

É Henkilökohtaisen reviirin rikkojalla, kuten päihtyneellä, kiihtyneellä tai häiriintyneellä, on yleensä heikentynyt kyky arvioida viestintätilannetta

OSASTOYHTEISÖSSÄ AGGRESSION SYNTYVYYTTÄ VÄHENTÄÄ

HOITAJA

- Toiminnassaan totuudenmukainen
- Yleiset inhimillisen vuorovaikutuksen periaatteet hoitosuhteen rakentamisessa potilaan kanssa toteutuneet
- Hoitosuhteen tulee perustua keskinäiseen luottamukseen, kunnioittamiseen ja ymmärtämiseen
- Ammatillisuus, motivoituneisuus hoitotyöhön, ei-tuomitseva asenne
- Yhdenmukaisuus työryhmän toiminnassa

- West, Abolins 2001

OSASTOYHTEISÖSSÄ AGGRESSION SYNTYVYYTTÄ VÄHENTÄÄ

HUOMAAMATON HAVAINNOINTI

- Potilaan oleminen osastoyhteisössä on riittävästi muttei liiallisesti huomioitua
- Toiminnallinen vuorovaikutus, tunteminen
- Varhaisten varomerkkien tunnistaminen käyttäytymisessä
- Riskin arviointi

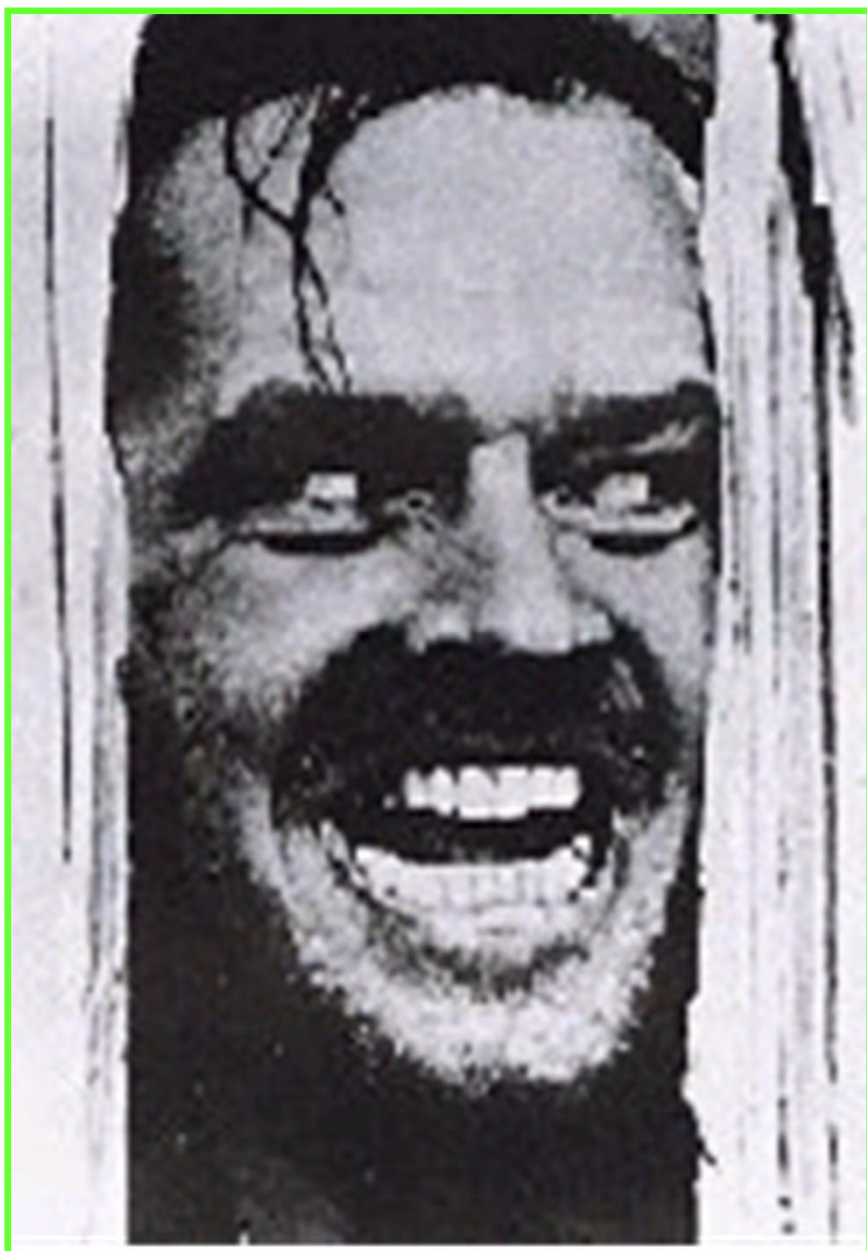
- West, Abolins 2001

VERBAALINEN JA NON-VERBAALINEN DE-ESKALAATIO UHKATILANTEESSA

- É Puhu lyhyesti ja selkeästi
- É Kuuntele ja kysele; selvitä huolenaiheet
- É Käytä ömeö ó muotoa puhuessasi asiakkaasta ja itsestäsi
- É Vältä öei koskaanö ja öainaö ó sanoja
- É Vältä asiakkaan nolaamista; tarjoa kunniallinen perääntymistie
- É Osoita osallistumisesi ja huomaavaisuutesi kannustavin elein ja ilmaisuin (esim. pään nyökkäys; ilmaisut kuten öjatkaö ja öymmärränö)

NON-VERBAALINEN VIESTINTÄ

É Eleet, ilmeet, asennot	n. 55%
É Äänenpainot- ja sävyt	n. 38%
É Sanat	n. 7%

19.11.2014

Smedberg & Juuti

23

NON-VERBAALINEN DE- ESKALAATIO UHKATILANTEESSA

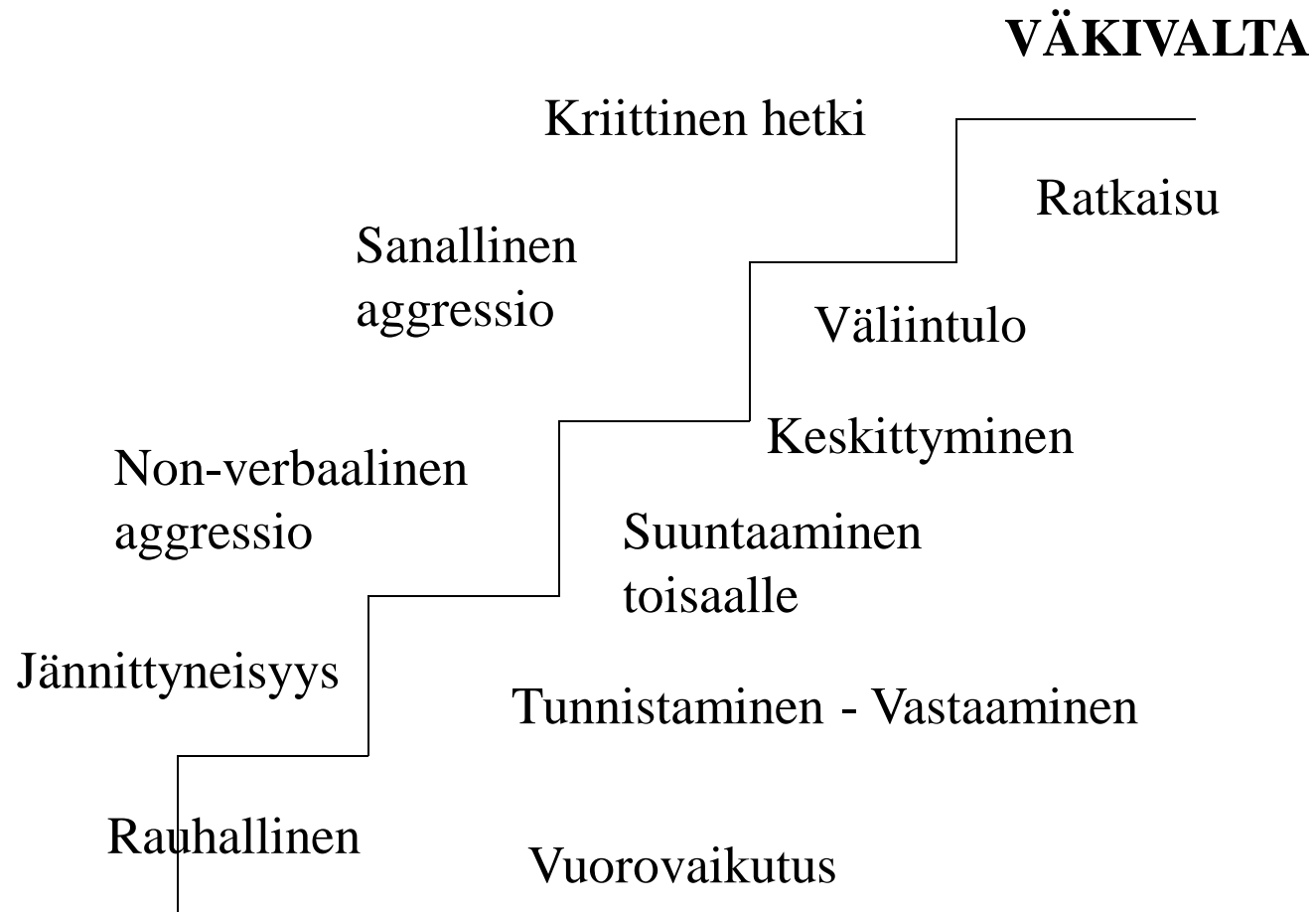
É Seiso sivuttain, käsivarret rentoina kyljessä, kämmenet näkyvillä, polvet hieman koukussa; tarjoa istuutumista mikäli mahdollista

É Säilytä katsekontakti; vältä tuijottamista tai non-verbaalista provokatiivista käyttäytymistä kuten käsien puuskassa, selän takana tai taskuissa pitämistä

TILAN, PAIKAN JA ETÄISYYDEN HUOMIOIVA DE-ESKALAATIO UHKATILANTEESSA

- É Säilytä tarvittava etäisyys, seiso käsivarren mitan ja potkun ulottumattomissa mutta puheen kuulevalla etäisyydellä
- É Liiku kohti turvallisempia paikkoja; vältä nurkkauksia
- É Ehdota aggressiivisesti käyttäytyvälle että siirtyisitte rauhallisempaan paikkaan, jos tilanne niin vaatii
- É Muista lähellä olevista huolehtiminen; toisten potilaiden siirtäminen alueelta pois

Portaikkomalli

TILANTEEN JÄLKEENI

- Konflikti on traumaattinen kokemus
- Fyysisessä konfliktissa
öhaavoittumattomuuden harhaö rikkoutuu
- Pelko ja ahdistus voivat tulla öjälkipotkunaö
tuntienkin kuluttua
- Uhkatilanteet tulee AINA käsitellä
työyhteisössä

TRAUMAATTISEN KRIISIN VAIHEET

É Shokkivaihe, kieltäminen

É Reaktiovaihe, tunnekuohut

É Käsittelyvaihe, ösurutyö (entisestä
luopuminen, uuteen totuttautuminen)

DEFUSING

É öPikapurkuö

É Käydään mahdollisimman pian tilanteen jälkeen

É Ulkopuolinen vetäjä

É Kaikilla mahdollisuus antaa ja saada palautetta

É Oppimisnäkökulma; ömitä olisi voitu tehdä toisin?ö

É Tilannearvio mahdollisten jatkotoimenpiteiden osalta

DEBRIEFING

- É Järjestettävä 24 ó 72 tunnin kuluttua tapahtumasta
- É Asiaan perehtynyt ja koulutettu vetäjä (esim. työterveyshuolto)
- É Tavoitteena muodostaa tilanteessa olleiden kokemuksista kokonaiskuva
- É Mahdollisuus tunteiden ja ajatusten turvalliseen käsittelemiseen
- É Tarvittaessa jälkikontakti